

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani (jud: E. Cojocari)
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: L. Bulgac, G. Dașchevici, A. Panov)

DECIZIE

21 octombrie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Iurie Bejenaru
Dumitru Mardari
Nicolae Craiu
Galina Stratulat

examinând recursul declarat de Eugeniu Pavalachi,
în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Natalia Botnari
împotriva lui Eugeniu Pavalachi cu privire la încasarea datoriei, și
la cererea reconvențională depusă de Eugeniu Pavalachi împotriva Nataliei
Botnari cu privire la constatarea nulității contractului de împrumut,
împotriva deciziei din 26 septembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t a ț ă :

La 14 decembrie 2018, Natalia Botnari a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Eugeniu Pavalachi, prin care a solicitat încasarea sumei de 2025 de Euro cu titlu de datorie, încasarea sumei de 270,88 de Euro cu titlu de dobândă de întârziere și sumei de 1 823,40 de Euro cu titlu de penalitate de întârziere, cât și compensarea cheltuielilor de judecată formate din: 2 420,34 de lei - taxa de stat și 9 200 de lei - asistența juridică și cheltuielile poștale.

În motivarea acțiunii a indicat că a încheiat cu Eugeniu Pavalachi un contract de împrumut, prin care i-a acordat ultimului cu împrumut suma de 2 825 de Euro, pe un termen de o zi, până la data de 11 ianuarie 2018, însă pârâtul nu și-a onorat obligația pecuniară asumată prin respectivul contract, acumulând o datorie față de reclamantă în sumă de 2 025 de Euro.

Reclamanta a invocat că în conformitate cu prevederile art. 602 alin. (1) Cod civil, în cazul în care nu execută obligația, debitorul este ținut să-l despăgubească pe creditor pentru prejudiciul cauzat astfel dacă nu dovedește că neexecutarea obligației nu-i este imputabilă, alin. (2) prevede că neexecutarea include orice încălcare a obligațiilor, inclusiv executarea necorespunzătoare sau tardivă. Tot în acest sens, potrivit prevederilor art. 872 Cod civil, în cazul în care împrumutatul nu restituie în termen împrumutul, împrumutătorul poate cere pentru întreaga sumă datorată dobândă de întârziere în mărimea prevăzută la art. 619 dacă legea sau contractul nu prevede altfel.

A specificat că dobânda de întârziere calculată în conformitate cu prevederile art. 619 Cod civil corelată cu art. 585 Cod civil și ținând cont de rata de bază fixată de BNM, constituie 270,88 de Euro.

Conform prevederilor pct. 8 din contractul f/n din 10 ianuarie 2018, în cazul în care împrumutatul nu achită suma datorată împrumutătorului în termen, împrumutatul va achita penalități de întârziere în mărime de 0,5 % din suma datorată pentru fiecare zi de întârziere. Penalitatea pentru neachitare constituind suma de 1 823,40 de Euro, conform calculului: $2025 \times 0,5\% \times 180 \text{ zile} = 1 823,40$ de Euro.

Totodată, reclamanta a menționat că la data de 17 septembrie 2018, a expediat în adresa pârâtului reclamația privind restituirea sumei datorate, astfel s-a încercat soluționarea litigiului pe calea extrajudiciară, însă nu a primit de la ultimul nici un răspuns.

La 18 ianuarie 2019, Eugeniu Pavalachi a depus în instanță cerere reconvențională împotriva Nataliei Botnari, solicitând recunoașterea nulității contractului de împrumut din 10 ianuarie 2018, încheiat între Natalia Botnari și Eugeniu Pavalachi, cât și încasarea taxei de stat în mărime de 1 700 de lei.

În motivarea acțiunii reconvenționale a indicat că la data de 10 ianuarie 2018, pe str. Alba Iulia 75/18, mun. Chișinău, unde se află o parcare de vânzări auto, a procurat un automobil. La procurarea automobilului a semnat un contract de împrumut, pe termen de 1 zi, cu d-na Natalia Botnari, pe care nu a văzut-o niciodată, care nu a fost prezentă la semnarea contractului și care nu i-a transmis nici un leu.

Ulterior, peste câteva zile, automobilul procurat a fost restituit parcării pe motivul defecțiunii de motor, iar parcare a restituit banii primiți pentru automobil.

Reclamantul în acțiunea reconvențională a menționat că aproximativ peste 6 luni au început apelurile Nataliei Botnari cu solicitarea restituirii sumei de 2025 de euro, la care i-a comunicat că automobilul a fost restituit la parcare, iar pe dumneai nu o cunoaște și nu a primit nimic de la aceasta, însă ea insistă că nu cunoaște despre ce fel de parcare vorbesc și trebuie să îi restituie banii împrumutați.

Dat fiind faptul că pe Natalia Botnari nu a văzut-o niciodată și bani de la aceasta nu a primit a solicitat recunoașterea nulității contractului de împrumut din 10 ianuarie 2018, încheiat între Natalia Botnari și Eugeniu Pavalachi.

A mai specificat că Natalia Botnari nu a făcut dovada îndeplinirii întocmai a obligațiilor contractuale impuse prin contractul de împrumut din 10 ianuarie 2018, precum și transmiterea lui Eugeniu Pavalachi a sumei de 2 025 de euro, respectiv nu poate pretinde la restituirea acestei sume în temeiul contractului dat. Or, condiția specifică a contractului de împrumut ce ar demonstra existența unei obligații valabile este transmiterea de către Natalia Botnari și primirea de către Eugeniu Pavalachi a sumei solicitate, fapt ce nu rezultă, însă, din conținutul contractului de împrumut, circumstanță care nu a fost demonstrată nici prin probe.

Deci, a învederat că contractul de împrumut nu conține date privitor la faptul dacă au fost transmiși banii, cui au fost transmiși și când.

Astfel, a specificat că doar semnarea contractului de împrumut, fără a exista dovada transmiterii mijloacelor bănești nu demonstrează și existența raporturilor juridice între părți, care ar permite admiterea acțiunii cu privire la încasarea sumei.

Prin hotărârea din 22 februarie 2019 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani, cererea de chemare în judecată depusă de Natalia Botnari a fost admisă integral. A fost încasat de la Eugeniu Pavalachi în beneficiul Nataliei Botnari suma de 2 025 de euro cu titlu de datorie, suma de 780,88 de euro cu titlu de dobândă de întârziere, suma de 1 823,40 de euro cu titlu de penalitate, sau echivalentul în lei la momentul executării, suma de 9 200 de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică și suma de 2 420 de lei cu titlu de cheltuieli de achitare a taxei de stat la depunerea acțiunii. Cererea reconvențională înaintată de Eugeniu Pavalachi a fost respinsă ca neîntemeiată.

Împotriva hotărârii instanței de fond, la 21 martie 2019, a declarat apel Eugeniu Pavalachi, solicitând casarea acesteia și emiterea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii reconvenționale și respingerea acțiunii inițiale.

Prin decizia din 26 septembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău s-a respins ca neîntemeiat apelul declarat de Eugeniu Pavalachi și s-a menținut hotărârea din 22 februarie 2019 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a menționat că din materialul probatoriu prezentat instanței rezultă cert faptul că la 10 ianuarie 2018, Eugeniu Pavalachi a împrumutat de la Natalia Botnari suma de 2 825 Euro, fără dobândă, pe o perioadă de 1 zi.

Conform pct. 3 din contractul menționat, împrumutul s-a acordat la 10 ianuarie 2018, cu scadența finală la data de 11 ianuarie 2018 (f.d. 9-10).

Prin pct. 8.1 din contract, părțile au convenit asupra unei penalități de întârziere în mărime de 0,5% din suma restantă pentru fiecare zi de întârziere, astfel, conform calculului prezentat instanței de către reclamantă, dobânda de întârziere pentru perioada 12 ianuarie 2018 – 23 noiembrie 2018 a constituit suma de 270,88 de Euro.

Colegiul a considerat că cerința reclamantei privitor la încasarea, atât a sumei date cu împrumut, cât și a dobânzii de întârziere, corect au fost reținute de prima instanță ca întemeiate, deoarece se încadrează în prevederile art. 602 coroborat cu art. 872 și art. 619 Cod civil (în redacția de până la 01 martie 2019).

Totodată, instanța de apel a reținut că Eugeniu Pavalachi a invocat nulitatea actului juridic, în baza căruia a apărut raportul, juridic litigios, ca temei de fapt de nulitate fiind invocat faptul netransmiterii/ neprimirii banilor, iar ca temei de drept fiind invocat art. 221 Cod civil (în redacția de până la 01 martie 2019), adică a invocat că contractul respectiv este unul fictiv.

Pretențiile invocate de Eugeniu Pavalachi în cererea reconvențională, instanța de apel le-a considerat neîntemeiate, deoarece din pct. 1 din contractul de împrumut din 10 ianuarie 2018, rezultă că suma de 2 825 de euro a fost primită de Eugeniu Pavalachi la momentul semnării respectivului contract, mai mult raționamentul logico-juridic al normelor legale privitor la nulitatea actelor juridice fictive și simulate, nulitatea pe temei de ficțiune poate fi invocată doar de terți, dar nu de persoana care a încheiat contractul, pe când, la caz, însuși Eugeniu Pavalachi a recunoscut că a semnat acest contract, înțelegând conținutul și consecințele semnării lui, fără a avea careva obiecții, respectiv și-a asumat benevol obligații pe care urmează să le execute.

Din considerentele menționate, Colegiul a considerat legală și întemeiată hotărârea primei instanțe și nu a găsit temeiuri de a o anula, iar argumentele

invocate de apelant în acest sens Colegiul le-a considerat nefondate, acestea fiind o reiterare a celor expuse în prima instanță care le-a cercetat și apreciat corect.

La 12 iunie 2020, Eugeniu Pavalachi a declarat recurs, prin care a solicitat casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe cu pronunțarea unei noi soluții de respingere a acțiunii inițiale și admitere a acțiunii reconvenționale.

În motivarea recursului a invocat că instanțele de judecată au aplicat eronat și au încălcat normele de drept material și procedural, ceea ce a dus la soluționarea greșită a cauzei, au interpretat eronat legea precum și probele prezentate, iar erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Totodată, în susținerea recursului s-au indicat aceleași argumente și circumstanțe factologice care au fost invocate pe parcursul examinării cauzei în instanțele ierarhic inferioare, cărora le-a fost dată apreciere, redând totodată conținutul prevederilor normelor legale, dar fără a demonstra prin careva probe, încălcarea sau aplicarea eronată de către instanțele de judecată a normelor legale aplicabile speței.

În contextul prevederilor art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la 26 septembrie 2019.

Materialele cauzei atestă expedierea participanților la proces a copiei deciziei motivate prin scrisoarea de însoțire din 16 octombrie 2019 (f.d. 88), or, la actele cauzei nu se regăsește dovada recepționării acesteia de către recurent.

Astfel, recursul declarat la 12 iunie 2020, este în termen.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) Cod de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

La 06 iulie 2020, prin scrisoarea de însoțire nr. 2ra-1101/2020, Curtea Supremă de Justiție a expedit în adresa intimatului copia cererii de recurs cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței timp de o lună de la data recepționării (f.d. 101), or, intimata nu a recepționat copia recursului, acesta fiind returnat de către oficiul poștal cu mențiunea „plecat” și până la data examinării cauzei nu au depus referință.

Prin încheierea din 23 septembrie 2020 a Curții Supreme de Justiție recursul declarat de Eugeniu Pavalachi a fost considerat admisibil și a fost fixat spre examinare într-un complet de 5 judecători, în vederea examinării fondului recursului.

În conformitate cu articolele 441 și 444 din Codul de procedură civilă, recursul s-a examinat de un complet de 5 judecători, fără înștiințarea participanților la proces, însă data și ora ședinței a fost plasată pe pagina web a Curții Supreme de Justiție. Astfel, Colegiul a decis inoportună invitarea acestora, întrucât argumentele expuse în cererea de recurs au fost formulate cu suficientă precizie pentru a permite instanței verificarea legalității hotărârii atacate. Totodată, toate punctele de drept care puteau exista în această cauză pot fi cercetate și soluționate în mod adecvat pe baza înscrisurilor prezente la dosar. În esență, recurentul și intimatul au

avut posibilitate să își prezinte poziția în scris și să răspundă la concluziile părții adverse.

Verificând decizia instanței de apel și, după caz, hotărârea primei instanțe, în limitele controlului de legalitate, în raport cu criticele invocate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că se impune admiterea recursului cu casarea deciziei instanței de apel și trimiterea cauzei la rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată, pentru motivele ce succed.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Colegiul judiciar consideră necesar să menționeze că nu va formula un răspuns detaliat pentru fiecare argument al recurentului, ci va analiza doar motivele decisive pentru soluționarea prezentei cauze (a se vedea cauza *Garda Ruiz vs Spania* (Marea Cameră), 21 ianuarie 1999, parag. 26; *Moreira Ferreira vs Portugalia* (nr. 2) (Marea Cameră); 11 iulie 2017, parag. 84, 98).

În vederea respectării articolului 432 alin. (5) din Codul de procedură civilă, Colegiul lărgit nu a identificat niciun indiciu care, la prima vedere, ar putea ridica probleme de drept specificate la alin. (3) din articolul citat. Mai mult, recurentul nu a prezentat obiecții în privința acestui aspect procedural.

Esența articolelor 432 și 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă oferă instanței de recurs competența de a efectua un control al legalității deciziei atacate, nu și a temeiniciei acesteia. Astfel, se vor reține circumstanțele de fapt, privite în ansamblu, care au fost prezentate de părți și stabilite de instanțele de judecată în fazele procesual anterioare, cu excepția situației în care constatările lor pot fi considerate arbitrare sau vădit nerezonabile.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În conformitate cu art. 118 alin. (3) Cod de procedură civilă, circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei sunt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

Art. 239 Cod de procedură civilă, statuează că hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

În sensul art. 240 alin. (3) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească adoptă hotărârea în limitele pretențiilor înaintate de reclamant.

În conformitate cu art. 373 alin. (1), (2), (5) Cod de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea

circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanța de apel de către participanții la proces. Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

În debut, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar a menționa că instanța de apel adoptând soluția pe caz, nu a elucidat toate circumstanțele esențiale ale cauzei, prin ce se impune concluzia de a fi casată decizia, cu trimiterea cauzei spre rejudecare.

Din recursul declarat de Eugeniu Pavalachi rezultă că aceasta își exprimă dezacordul cu soluția adoptată de către instanța de apel invocând că concluziile instanței sunt în contradicție cu materialele cauzei.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție menționează că instanța de apel la adoptarea soluției sale a învederat că pretențiile invocate de Eugeniu Pavalachi în cererea reconvențională, le consideră neîntemeiate, deoarece din pct. 1 din contractul de împrumut din 10 ianuarie 2018, rezultă că suma de 2 825 de euro a fost primită de Eugeniu Pavalachi la momentul semnării respectivului contract, mai mult raționamentul logico-juridic al normelor legale privitor la nulitatea actelor juridice fictive și simulate, nulitatea pe temei de ficțiune poate fi invocată doar de terți, dar nu de persoana care a încheiat contractul, pe când, la caz, însuși Eugeniu Pavalachi a recunoscut că a semnat acest contract, înțelegând conținutul și consecințele semnării lui, fără a avea careva obiecții, respectiv și-a asumat benevol obligații pe care urmează să le execute.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că instanța de apel nu a soluționat litigiul în cauză, or, la adoptarea deciziei nu a reținut și argumentele apelantului și a dat o apreciere eronată materialului probator.

La caz se impune a menționa că instanța de apel prematur a respins ca neîntemeiate argumentele apelantului/ recurent prin care a indicat că nu a fost încheiat nici un contract de împrumut, deoarece la semnarea contractului nu a fost prezentă Natalia Botnari și respectiv nu i-a transmis careva sume de bani, în cazul în care la adoptarea soluției nu s-a examinat acest contract.

Astfel, este cert că contractul de împrumut din 10 ianuarie 2018 a fost anexat la cererea de chemare în judecată în copie (fiind aplicat sigiliul copia corespunde originalului), or, semnătura împrumutătorului este aplicată pe această copie în original, pe când semnătura împrumutatului este în copie, ceea ce denotă că semnătura efectuată de împrumutător a fost aplicată ulterior semnării contractului și efectuării copiei de pe acest contract.

Mai mult, vis-a-vis de temeiul de drept invocat de Eugeniu Pavalachi, art. 221 Cod civil (în redacția de până la 01 martie 2019), nulitatea actului juridic fictiv, Colegiul ține să învedereze că instanța de apel a interpretat eronat normele materiale, or, prin prisma art. 216 alin. (1) Cod civil (în redacția de până la 01 martie 2019), printre temeiurile nulității absolute se numără și actul juridic fictiv, iar conform art. 217 alin. (1) Cod civil (în redacția de până la 01 martie 2019), nulitatea absolută poate fi invocată de orice persoană interesată.

Astfel, nulitatea absolută poate fi invocată de părțile actului juridic (în contracte) sau de autorii acestuia (în actele juridice unilaterale), avânzii, terții.

Prin urmare, este eronată concluzia instanței de apel prin care a indicat că din raționamentul logico-juridic al normelor legale privitor la nulitatea actelor juridice fictive și simulate, nulitatea pe temei de ficțiune poate fi invocată doar de terți, dar nu de persoana care a încheiat contractul.

Reieșind din cele relatate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că decizia instanței de apel a fost adoptată arbitrar, fără o apreciere a argumentelor și probelor invocate de apelant și intimat în coroborare cu cumul de probe prezent la dosar, iar faptul dat indică incontestabil la încălcarea de către instanța de apel a normelor de drept procedural, precum și la examinarea superficială și evazivă atât a apelului, cât și a cauzei deduse judecării, fără a fi verificată, în condițiile legii, legalitatea hotărârii contestate, mai mult cu interpretarea eronată a normelor materiale aplicabile speței.

În atare condiții, instanța ierarhic inferioară avea obligația rezultând din prevederile art. 373 alin. (2) Cod de procedură civilă, de a da un răspuns cert referitor la relevanța unui înscris sau altuia. Or, instanța de judecată este obligată să reflecte în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele, rezultând din prevederile art. 130 alin. (4) Cod de procedură civilă.

În cazul în care instanța de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit în cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat-o posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a art. 6 § 1 CEDO (cauza Hiro Balani vs. Spania, 1994). CEDO reiterează că, deși articolul 6 § 1 obligă instanțele să își motiveze hotărârile, acesta nu poate fi interpretat ca impunând un răspuns detaliat pentru fiecare argument (Van de Hurk împotriva Țărilor de Jos, 19 aprilie 1994, pct. 61, seria A nr. 288). Instanțele trebuie să răspundă la argumentele esențiale ale părților, dar măsura în care se aplică această obligație poate varia în funcție de natura hotărârii și, prin urmare, trebuie apreciată în baza circumstanțelor cauzei (Hiro Balani împotriva Spaniei, 9 decembrie 1994, pct. 27).

Tot aici, este de menționat că în cadrul soluționării cauzei, probele din dosar se cercetează doar în ansamblul și în interconexiunea acestora, or, instanța de judecată este obligată să reflecte în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele.

Mai mult, în conformitate art. 390 alin. (1) lit. e), f) Cod de procedură civilă, decizia instanței de apel trebuie să conțină motivele concluziilor instanței de apel și referirea la legea guvernantă și concluziile instanței de apel în urma examinării apelului.

Or, în sensul art. 6 CEDO, instanțele de judecată trebuie să indice, cu suficientă claritate, motivele pe care se întemeiază hotărârile, iar având în vedere caracterul determinant al concluziilor sale, noțiunile ce implică o apreciere a faptelor supuse examinării. CEDO, în cauza Suominen vs. Finlanda, a reținut că „... o funcție a unei decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite. Mai mult ca atât, o hotărâre motivată oferă părții posibilitatea să o conteste, precum și posibilitatea de a revedea decizia de către instanța de recurs. Doar prin

adoptarea unei decizii motivate poate avea loc un control public a administrării justiției”.

Totodată, în cauza Van de Hurk v. Olandei, hotărârea din 19 aprilie 1994, și cauza Dulaurans v. Franței, Hotărârea din 21 martie 2000, paragraful 33, CEDO a statuat că dreptul la un proces echitabil nu poate fi considerat efectiv decât dacă cererile și observațiile părților sunt într-adevăr „auzite”, adică examinate conform normelor de procedură de către tribunalul sesizat.

Altfel spus, art. 6 impune „tribunalului” obligația de a proceda la o examinare efectivă a mijloacelor, argumentelor și al elementelor de probă ale părților, cel puțin pentru a le aprecia relevanța”. CEDO nu își propune să garanteze drepturi teoretice sau iluzorii, ci drepturi concrete și efective (cauza Artico v. Italiei, Hotărârea din 13 mai 1980, seria A nr. 37, p. 16, paragraful 33).

Prin urmare, instanța de apel nu și-a executat în deplină măsură obligația legală de a motiva hotărârea adoptată.

Dreptul de a fi auzit, prin urmare, a fost încălcat, or dreptul în cauză include nu doar posibilitatea de a aduce argumente instanței, dar de asemenea o obligație corespunzătoare a instanței de a arăta, în motivarea sa, motivele pentru care anumite argumente au fost acceptate sau respinse, ceea ce nu a fost îndeplinit de instanța de apel.

În consecință, Colegiul, verificând conținutul deciziei contestate, în raport cu materialele dosarului, argumentele invocate în recurs, conchide că instanța de apel, s-a referit în mod declarativ la normele dreptului material pe care le-a considerat aplicabile speței, fără să se expună asupra circumstanțelor concrete ale cauzei și probelor administrate în cadrul judecării cauzei pe care se întemeiază concluziile privitoare la aceste circumstanțe și fără a indica motivele pentru care anumite argumente invocate de părți nu au fost reținute, nefiind nici supuse aprecierii.

Este de menționat că actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți.

Mai mult, hotărârea trebuie să se fondeze pe lege, trebuie să rezolve, într-o manieră certă, explicit sau implicit, toate cererile invocate de părți, conform principiului nr. 6 al Recomandării nr. 5 din 1984, adoptată la de Comitetul Miniștrilor al Consiliului Europei, privind principiile de procedură civilă menite pentru ameliorarea funcționării justiției, ceea ce în speță lipsește.

Or, în sensul principiului procesului echitabil, garantat de art. 6 CEDO, motivarea hotărârilor este o garanție pentru părți că cererile lor au fost analizate cu atenție și oferă posibilitatea exercitării controlului judiciar.

Analiza pe care judecătorul o face în legătură cu motivele de fapt și de drept care i-au format convingerea, în sensul unei anumite soluții trebuie să fie clară și simplă, precisă, concisă și fermă, să aibă putere de convingere. Nemotivarea hotărârii sau o motivare necorespunzătoare vor atrage casarea ei.

Din considerentele menționate, pornind de la faptul că această eroare admisă la judecarea cauzei în instanța ierarhic inferioară nu poate fi corectată de instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul și a casa integral decizia instanței de apel, cu trimiterea cauzei la rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel, pentru a concluziona sub aspectul temeiniciei/ netemeiniciei acțiunii, urmează să verifice cerințele prin prisma argumentelor și probelor atât a părții reclamante, cât și a părții pârâte, rezultând din prevederile art. 130 alin. (1) Cod de procedură civilă, conform cărora instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege, ca în consecință soluția adoptată să fie certă și coerentă. Caracterul peremptoriu al concluziei instanței de judecată, urmează a fi stabilit în coraport cu circumstanțele cauzei, probele administrate și cercetate și normele de drept material aplicabile raportului litigios.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c), art. 445 alin. (3) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de Eugeniu Pavalachi.

Se casează decizia din 26 septembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Natalia Botnari împotriva lui Eugeniu Pavalachi cu privire la încasarea datoriei, și la cererea reconvențională depusă de Eugeniu Pavalachi împotriva Nataliei Botnari cu privire la constatarea nulității contractului de împrumut, cu remiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Iurie Bejenaru

Dumitru Mardari

Nicolae Craiu

Galina Stratulat